

**LENKA PAVLASOVÁ ET AL.: PŘÍRODOVĚDNÉ EXKURZE
VE ŠKOLNÍ PRAXI**

Vydala: Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, 2015, 158 s.,
ISBN 978-80-7290-807-3

**LENKA PAVLASOVÁ ET AL.: THE SCIENCE FIELD TRIPS IN
EDUCATIONAL PRACTICE**

Peter URBAN

Katedra biológie a ekológie, Fakulta prírodných vied UMB, Tajovského 40, 974 01 Banská Bystrica;
email: Peter.Urban@umb.sk, urbanlutra@gmail.com

Abstract

The book intends to examine various aspects of the topic of field trips and schools and to interconnect all these approaches. The book is written in a clear style and is divided into 9 chapters.

K dôležitým nástrojom vzdelávania žiakov základných a stredných škôl i študentov vysokých škôl, vrátane budúcich učiteľov biológie, patria aj exkurzie. Popri praktických cvičeniach a projektovej výučbe slúžia na dôležité prepojenie teoretickej a praktickej zložky výučby. Žiakom a študentom umožňujú získavať autentické skúsenosti i priamy kontakt so skutočnými objektmi výučby (spoznávať ich priamo v pôvodnom prostredí).

Kolegovia z Katedry biológie a environmentálnych štúdií Pedagogickej fakulty Karlovej univerzity v Prahe vydali v tomto roku kvalitnú, zaujímavú a mimoriadne potrebnú publikáciu, zaoberajúcu sa prírodovednými exkurziami

z rôznych uhlov pohľadu. Určená je učiteľom a ostatným pracovníkom, venujúcim sa deťom a mládeži.

Už široký kolektív deviatich autorov z uvedenej katedry, erudovaných a uznávaných odborníkov v jednotlivých odboroch biológie i didaktiky, je zárukou jej kvalitného spracovania. Publikácia vychádza z tradičných a overených, ako aj z najnovších poznatkov jednotlivých odborov, ktoré tvoria vyučovacie predmety prírodopis a biológia, zároveň je členená do pedagogických a didaktických kategórií a používa pedagogickú a didaktickú terminológiu.

Rozčlenená je do deviatich kapitol. Všeobecnú časť tvoria tri kapitoly, zamerané na exkurzie ako formu výučby, ich obmedzenie právnymi predpismi a bezpečnosťou žiakov (vrátane strachu a fóbie zo živočíchov) a využitie prístrojov informačnej a komunikačnej technológie (*Information and Communication Technology – ICT*). Nosnú, špeciálnu časť publikácie (členenú do kapitol v súlade s prevažujúcim systematickým poňatím výučby prírodopisu a biológie v Českej republike), tvoria podrobne spracované manuály, zamerané na botanické, zoologické (osobitne riešené na bezstavovce a stavovce) a geologické exkurzie. Editorke sa podarilo zjednotiť formu jednotlivých kapitol a tak je pri každej skupine exkurzií uvedený ich cieľ z hľadiska obsahu učiva, príprava učiteľov (vrátane pomôcok a literatúry) i žiakov na exkurziu, vlastnú terénnu časť exkurzie, vrátane zberov a odchytov prírodnín, ich determinácie a prípadného transportu. Súčasťou sú tiež exkurzie do botanických a zoologických záhrad. Posledná kapitola je venovaná zahraničným exkurziám. Každú kapitolu uzatvára zoznam citovanej literatúry.

V závere publikácie sa nachádza register a anglický súhrn. Niektoré kapitoly (pri exkurziách zameraných na botaniku a bezstavovce) vhodne dopĺňa 8 čiernobielych obrázkov (6 fotografií, 1 graf a 1 ukážka lokálneho štítu herbára) a 4 tabuľky. Škoda, že obrázky, či tabuľky nie sú aj pri niektorých ďalších domácich a zahraničných exkurziách.

Publikácia je napísaná stručným a zrozumiteľným štýlom, nevyhnutným pre podobné kompendiá.

Ide o mimoriadne potrebnú knihu, ktorá, hoci si nenárokuje vyčerpávajúco riešiť danú problematiku, splnila svoj cieľ a názorne ukazuje, čo a ako je možné priblížiť v rámci prírodovedných exkurzií. Presahuje rámec Českej republiky a určite sa stane vyhľadávanou pomôckou (príručkou), ktorá poteší aj mnohých ľudí, zaoberajúcich sa prírodovednými exkurziami na Slovensku. S potešením musím skonštatovať, že väčšinu prírodnín i lokalít približujeme podobnou formou aj študentom na našej katedre.

Hoci sú exkurzie v teréne po každej stránke oveľa náročnejšie ako klasická výučba v triede, predstavujú mimoriadne dôležitú formu vzdelávania a priblíženia fungovania prírody. Ich aktuálnosť sa (vzhľadom na nutnosť „vytiahnuť“ súčasnú „indoorovú“ generáciu z uzavretých priestorov učební, aj za cenu toho, že namiesto názornejších kvalitných 3-D modelov a schém na monitore počítača, uvidia dané organizmy na vlastné oči „in situ“, hoci možno v daždi, hmle alebo inej nepriazni počasia, ktoré však k terénom patria) z roka na rok zvyšuje. Publikácia „Prírodovedné exkurzie v školskej praxi“ ponúka možnosti ako sa tejto ťažkej úlohy zhostiť čo najlepšie.